JAARGANG 102

MOTOR MAGAZINE

MOTOR MAGAZINE: VOOR EEN ANDER GELUID

POWER ALLROADS
KTM 1190 ADVENTURE
DUCATI MULTISTRADA
BMW S1000XR

KAWASAKI ZX-10R
NIEUWS 2016

Talent aan de Maas
VAN DER MARK & BENDSNEYDER

29 oktober - 25 november

132 pagina's!

RACEREPLICA
Honda RC213V-S

Bologna vecht terug: **DUCATI MONSTER 1200R**

Onze Bob Withag op **GUY MARTINS BMW S1000RR TT-RACER** • Newskool of oldskool **HARLEY-DAVIDSON LIVEWIRE vs 883 IRON** • Gekkenwerk **HET WK-WHEELY** • MOTOR Magazine Gymkhana Cup **KAWASAKI VERSYS 65** • Sport in beeld **DE CARRIÈRE VAN WERELDKAMPIOEN JOHNNY REA** • Op reis door **DE LANGUEDOC** • Z.G.A.N. **KAWASAKI ZZR1100**

Het offensief van de geallieerden in Zeeland

DE SLAG OM DE SCHELDE

DE OPMARS VAN DE GEALLIEERDEN DOOR WEST-EUROPA NA DE LANDING OP 6 JUNI 1944 OP DE STRANDEN VAN NORMANDIË VERLIEP ALLESBEHALVE RAP. IN SEPTEMBER DAT JAAR WERD ANTWERPEN BEVRIJD, MAAR ZIJN LEVENSADER, DE WESTERSCHELDE, BLEEF BEZET. RIJ NAAR ZUID-BEVELAND EN WALCHEREN EN VOLG DE GEALLIEERDE OPERATIES, DIE DE DUITSE EENHEDEN IN DE VAL JOEGEN.

Tekst en fotografie HAN VAN GEENHUIZEN Logistiek WILLEM MEIJER BAKKER

DE SLAG OM DE SCHELDE

Het doel van de Slag om de Schelde (2 oktober tot 8 november 1944) was om Duitse troepen uit Zeeland te verdrijven en de doorvaart over de Westerschelde naar Antwerpen te waarborgen. Het werd de Britse generaal Bernard Montgomery aangewreven dat hij aan operatie Market Garden, een geallieerd offensief bij Arnhem dat desastreus verliep, een hogere prioriteit gaf dan aan de acutere Scheldeslag. Op 1 november 1944 voer het eerste geallieerde konvooi naar Antwerpen. In de Slag vochten circa 61.000 geallieerde en 90.000 Duitse soldaten mee. Het aantal doden en gewonden bedroeg respectievelijk circa 13.000 en 12.000. Ruim 41.000 soldaten werden krijgsgevangen genomen.

We zien geen spat blauw aan de lucht, terwijl Zeeland toch de meeste zonuren van Nederland claimt. Over weiland, sloten en kreken op Zuid-Beveland hangt een wolkenmassa. Op de polderweg zien we suikerbiet en ui, en sporen van klei. Slipgevaar dus. Hier ongeveer lag de Sloedam van 1.600 meter lengte en circa 35 meter breedte in de waterweg tussen Zuid-Beveland en Walcheren. Piet Kloosterman, voorman van de lokale verzetsgroep, wist de juiste oversteek en het Canadese bataljon maakte dankbaar gebruik van zijn kennis. Er werden aanvalsboten ingezet, die aanvankelijk in de modder bleven steken. Na dagen van halfslachtige Duitse afweer en een bominslag in de Sloedam bereikten de Canadezen, onder wie de Calgary Highlanders, het eiland Walcheren. Ze namen rond 5 november op hun bevrijdingsmars zonder veel weerstand de stad Middelburg in.
We rijden over landwegen door de polders van Zuid-Beveland en reutelen naar Nieuwdorp. We zien lage huizen aan een brede straat, een verzorgingstehuis dat 'Lancasterhof' heet en een billboard met bouwplan 'Lancaster'. Ze zijn vernoemd naar de viermotorige Engelse bommenwerper die hier vlakbij in maart 1945 crashte. Een propeller met twee gebutste bladen is verheven tot monument. We starten de motor, de lucht breekt, wolken splijten uiteen. In de verte zien we vage havenkranen, als onbuigzame metalen giraffen. Jawel, daar moet Vlissingen liggen.

STRIJD INGEZOGEN

Nadat we de motor aan de dijk hebben gezet, lopen we het Bevrijdingsmuseum van Zeeland in, dat eruit ziet als een bedrijfspand. Een postduif aan een parachute hangt als accessoire bij de kassa. Zo'n duif werd in de oorlog gedropt in bezet gebied en vloog met geheime post terug over vijandelijk linies. Het is een voorbeeld van communicatie in oorlogstijd. Bij het opruimen van zolders kwam veel tevoorschijn, zoals berichtenknipsels, foto's, rantsoenbonnen, een radio in een shagdoosje, privédocumenten, een knijpkat (een dynamo die je knijpt voor licht), legeruniformen, wapens en munitie. Alles is origineel. Op touchscreens scrol je naar de achtergrondverhalen. We hobbelen in een legerjeep over drie hectare blubberterrein. Dat is onlangs door het museum verworven en moet nog vorm krijgen. Ingezette Nederlandse infanteristen herstellen bunkers en herbouwen een noodkerk uit de oorlog. In 2017 staat hier een riant interactief museum, dat plaats moet bieden aan 40.000 oorlogsgerelateerde voorwerpen, inclusief een Sherman-tank. Nu is het tijd om gas te geven en naar Middelburg te rijden, Serooskerke te bezoeken en te

EEN PROPELLER MET TWEE GEBUTSTE BLADEN IS VERHEVEN TOT MONUMENT

stoppen bij het Praathuis en voor het Canadees oorlogsmonument bij de vijftiende-eeuwse kerk, 'Hun Leven, onze Vrijheid', 8 november 1944. Weer aan de slag, neuswiel naar het westen, dwars door de zilte zeegeur, die sterker en sterker wordt.

LUIK VOOR ONTBIJT

Plof... Een rieten mand kukelt in alle vroegte door een luik in ons chalet op camping Ons Buiten in Oostkapelle. Broodjes, croissants, gekookte eieren, jus d'orange, vleeswaar, kaas, zoet; basisvoedsel voor de rit. En plotseling staan we, zeedijk op en af, vizier omhoog, aan Noordzee-golven die op dambrekers uiteen schuimen. Het brede strand heeft een ruime asfaltbaan, soms hellend. Je rijdt er op eigen risico. Naar de polder terug en daar nadert Westkapelle, met de geur van kibbeling. Het wordt een gevecht tegen de opkomende snacktrek. We lopen het Polderhuis Dijk- en Oorlogsmuseum in en worden bij het geluid van bombardementen in operatie Infatuate gezogen. Op zwart-wit-journaalbeelden droppen Lancasters, opgestegen in het Engelse Yorkshire, zware bommen op de zeedijk aan de Schelde-monding bij Westkapelle en bij Vlissingen verderop, maar zonder groot succes. In een ultieme poging wordt de dijk bij Veere in Noord-Walcheren vermorzeld. Het eiland moet door voltreffers zo sneller onder zeewater komen. Landingen met amfibievoertuigen op de stranden zijn begonnen. De Duitse artillerie vanaf stellingen en uit bunkers verstomt. De munitie-aanvoerlijn wordt afgeknepen en de bevrijding van Walcheren vordert ineens. Duitse officieren en militairen geven zich gewillig over, de handen op het hoofd, angst in de ogen. Engelse militairen komen bij Westkapelle aan land en voegen zich bij de Canadezen.

1. Propeller van een neergestorte Lancaster in Nieuwdorp.

2. Koningin Wilhelmina loopt Nederland in over een van meel getrokken grens.

3. Monument op landingsplaats Uncle Beach in Vlissingen.

4. Eenpersoonsonderzeeër in glazen huis bij Uncle Beach.

5. Aan de Slag gewijd monument in Breskens.

6. Canadezen aan het Leopoldkanaal.

7. Sherman-tank op zeewering bij museum Polderhuis.

8. Duits bunkerdorp bij Groede.

Achter het museum zie je een landingsvaartuig en op de zeedijk een Sherman-tank.

ATLANTIKWALL

Via een prima weg langs de duinen met lichte bochten gaan we richting Zoutelande. Zwieren dus. We stoppen bij Hotel Tien Torens, waar we het voetpad nemen. Achter de struiken zien we in een duinheuvel een bunker, waarvan alleen de ingangzijde zichtbaar is. Verder omhoog komen we bij bunker twee, met een dak met stalen koepel. Helaas is de toegang gesloten. Bonus is een aangrijpend uitzicht over de Schelde, met Antwerpen in de verte, baaien en het dorp Zoutelande. Beide bunkers waren onderdeel van de Atlantikwall, die de

BEIDE BUNKERS WAREN ONDERDEEL VAN DE ATLANTIKWALL

Duitsers aan de kust van Noorwegen tot Spanje tegen mogelijke geallieerde invasies hadden aangelegd.
We gaan naar Vlissingen en stoppen bij Uncle Beach. Jawel, ook hier kwamen geallieerden begin november aan land: Engelsen, Canadezen en Fransen van het 4e commando. Aan de dijk treffen we een monument met vlaggen in top. Terzijde op de dijk de molen uit 1699. In een glazen behuizing staat een eenpersoonsduikboot type Biber, die het scheepvaartverkeer op de Schelde in de winter van 1944-1945 moest hinderen.
Naar de Westerscheldetunnel gaan we. We betalen € 2,50, rijden door een stuk niemandsland en zoeven de tweebaansbuis in. Pover licht daalt neer; in het schemeroranje heb je een felle koplamp nodig. We rijden het licht van Zeeuws-Vlaan-

en in en gaan vanaf hier naar de Braakman. Ooit was het diepe inham aan de Schelde, waar Canadezen verrassingsvallen tegen de Duitsers uitvoerden. Nu is het een door de paarden begraasd natuurterrein, verwilderd à la de erassige Zuid-Franse Camargue.

ERATIE SWITCHBACK

rijden door een weids coulissenlandschap naar de haven Breskens. We zien een silo, een visrestaurant en vissersen. Vanaf hier voeren de Canadezen in oktober 1944 in fibievaartuigen vanuit bevrijd West-Zeeuws-Vlaanderen Schelde-monding over naar Vlissingen in de operatie itchback. Breskens was door gevechten en bombardenten een puinhoop geworden en herrees na de oorlog. We nen afscheid van de Schelde-monding en stuiven over derweggetjes langs duinen weg naar Nieuwvliet. Verstopt ter bomen en te voet bereikbaar staan bunkers, een heel p: Stützpunkt Groede. Eén heeft nog de schildering van nen en deuren. Het was een officiersopvatting om de man- tussen gewapend beton een dorpsgevoel te geven. Bij uwvliet-Bad zoeken we Camping Zonneweelde op, met restaurant in tikje Jan des Bouvrie-stijl. Het biertje in de , een Jupiler, is excellent en koel. Het chalet voor de nacht ft alles wat je wenst; broodjes, jam en wijn komen uit de ping-super.

lorgens vertrekken we naar Sint Anne ter Muiden, een p als een museum, knus en met een well to do-sfeer, met eltjes, pleintje, keitjes en een uitzinnige kerktoren. Er is n mens te zien. Over mooie asfaltwegen gaan we naar e, een lang grensdorp. We stoppen op de Rijksweg bij historische plaats, met een legervoertuig, een bevrijdingsld en een zwart-witfoto met koningin Wilhelmina. Zij e uit haar verbanningsoord Londen, reizend via Brussel, werpen en Maldegem, op 13 maart 1945 weer voet op Nederlandse bodem en stapte hier een witte streep van in de haast gestrooid bakmeel als symbolische grens over. We rijden naar Meetjesland in Vlaanderen en zoeken weggetjes langs het Leopoldkanaal. Dat lukt niet overal, want sommige zijn van rul zand. De weidse polders worden gekruist door rijen populieren, duidend op een hoofd- of afvloeiingskanaal waar ze langs staan.

VLAMMENWERPERS

Canadezen en Duitsers stonden tegenover elkaar aan het Leopoldkanaal. Dagenlang was er mortier- en machinegeweervuur. Tussen Moerhuizen en Maldegem was de strijd

MEISJES UIT DE DORPEN VIELEN ALS EEN BLOK VOOR DE BEVRIJDERS

zwaar. De Canadezen gebruikten Waps-vlammenwerpers die stralen vuur met een verzengende hitte over 60 tot 120 meter spuwden. Duitsers die in hun bunkers bijna stikten, sloegen vertwijfeld op de vlucht; baileybruggen over het kanaal, waarover voertuigen en geschut rolden. Het leverde de geallieerden terreinwinst op. Zij kregen in oostelijk Meetjesland en bij Terneuzen steun van een Poolse pantserdivisie. We willen het fijne weten van de Slag om de Schelde, één van de hevigste in de Tweede Wereldoorlog, en rijden over polderweggetjes langs liniaalrechte kanalen en door stille dorpen naar Adegem. We zien in een duister bos een tank staan, rijden verder, gaan een parkeerterrein over en stoppen bij een groot pand, met lookalike Griekse zuilen voor de nodige exposure. En daar is Gilbert Van Landschoot, eigenaar van een museum, een dansschool en nog meer. Witte baard, priemoogjes en met ironie omfloerste zinnen, maar steeds met een ongeremde bevlogenheid schetst hij wat hier gaande was in dit door Duitsers bezette gebied.

1. Nog altijd in gebruik de vuurtoren van Westkapelle.

2. Gilbert Van Landschoot, initiator van het Canada Poland War Museum.

3. Bunker in het hoge duin bij Zoutelande.

4. Tank bij de ingang van het Canada Poland War Museum.

5. Gevel in Aardenburg.

6. Zoutelande vanaf het hoge Duin gezien.

LOVERBOYS VAN TOEN

Motorjack los, oren spitsen. Gilbert praat over zijn vader, die op vliegveld Maldegem Duitse jachtvliegtuigen onderhield, die daar opstegen voor missies naar Engeland. Geregeld kon hij de benzinetoevoerleidingen ongemerkt met een tang losdraaien. Hij woonde met zijn gezin op een boerderij, hield onderduikers verborgen en gaf met zendapparatuur berichten door naar Engeland. Geen Duitser koesterde al die tijd argwaan. De Canadese bevrijders zouden volgens Gilbert de loverboys van toen zijn, want meisjes uit de dorpen vielen als een blok voor hen. We lopen door zijn uitgebreide Canada Poland Museum en zien uniformen, uitrustingen, geweren en diorama's met de slag aan het Leopoldkanaal en het Schipdonkkanaal, een cockpit met transmissieapparatuur en documenten, wervingsaffiches en schermen die journaalbeelden tonen.

We starten de motor, gaan het bos uit weer langs de tank naar het hotel in een villawijk van Lembeke, aan een laan met geïmplanteerde hoge verkeersdrempels. Na een douche eten we goed; een portie zwezerik, zacht van binnen en niet weinig. 's Morgens gaan we na verse jus d'orange, gebakken ei en spek, croissantjes op weg naar Adegem. Aan een drukke weg vinden we de Canadian War Cemetry, met in totaal 1.145 graven, met en zonder naam. Rond het centrale witte, hoge kruis liggen bloemen, nog vers, met linten van nabestaanden, organisaties en gemeenten. Elk jaar wordt hier in september de Slag om de Schelde herdacht. We rijden in Meetjesland, via het Leopoldkanaal met flankerende hoge populieren, naar Watervliet met zijn antieke muziektent op het plein, de Slag uit. •

REISINFORMATIE

OVERNACHTING

- Camping Ons Buiten, Oostkapelle, Walcheren, updated park, beschutte kavels, chalets, buitensuites, zwembad, restaurant, www.onsbuiten.nl.
- Camping Zonneweelde, Nieuwvliet, Zeeuws-Vlaanderen, trekkersvelden, chalets/stacaravans, trekkershutten, glamping, cafetaria/restaurant, www.campingzonneweelde.nl.
- Hostellerie Ter Heide, Lembeke, Meetjesland, nette kamers, klassiek/modern, uitstekende keuken, Frans/Vlaams, parking, www.ter-heide.be.

MUSEA

- Bevrijdingsmuseum Zeeland, Nieuwdorp, Walcheren, Tweede Wereldoorlog in Zeeland, Slag om de Schelde, diorama's, koffiecorner, www.bevrijdingsmuseumzeeland.nl.
- Dijk- en Oorlogsmuseum, Westkapelle, Walcheren, Slag om de Schelde, journaalbeelden, koffie/lunchcorner, www.polderhuiswestkapelle.nl.
- Canada Poland War Museum, Adegem, Meetjesland, Slag om de Schelde bij Leopoldkanaal, maquettes, diorama's, journaalbeelden, transmissietoestel gebruikt door Van Landschoot sr., tearoom, dansschool, Oosterse tuin, www.canadamuseum.be, www.polandmuseum.be.

ALGEMEEN

Tocht volgens beschrijving circa 260 kilometer, www.vvvzeeland.nl, www.toerismemeetjesland.be.